

Ασφαλείς εργασίες συντήρησης στη γεωργία

Η γεωργία αποτελεί έναν από τους πιο επικίνδυνους κλάδους από την άποψη των ατυχημάτων που συνδέονται με την εργασία. Οι εργαζόμενοι στη γεωργία είναι θύματα μη θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων κατά 1,7 φορές περισσότερο από τον μέσο όρο και θύματα θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων κατά τρεις φορές περισσότερο από τον μέσο όρο.

Οι μορφές απασχόλησης που κυριαρχούν στον γεωργικό τομέα, στα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι η οικογενειακή γεωργική εκμετάλλευση και, κατά μεγάλο βαθμό, η αυτοαπασχόληση, καθώς οι περισσότερες γεωργικές εργασίες εκτελούνται από τον ιδιοκτήτη/την ιδιοκτήτρια του αγροκτήματος και την οικογένειά του/της. Εννέα στους δέκα εργαζόμενους σε αγροκτήματα (89 %) αποτελούν μέλη του οικογενειακού εργατικού δυναμικού⁽¹⁾. Το 2007, το 78 % σχεδόν των αγροτών εργαζόταν μόνοι με τη συνδρομή μελών της οικογένειάς τους και περιστασιακή βοήθεια από εργαζόμενους που απασχολούνταν στα αγροκτήματα σε περιόδους αιχμής⁽²⁾.

Η αυτοαπασχόληση, καθώς και το γεγονός ότι η γεωργική καλλιέργεια είναι συχνά οικογενειακή επιχείρηση, αποτελούν πρόκληση για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία στη γεωργία.

Εργασίες συντήρησης στη γεωργία

Οι εργασίες συντήρησης στον γεωργικό κλάδο παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- η συντήρηση και επισκευή μηχανημάτων, εξοπλισμού και οχημάτων,
- η συντήρηση περιβόλων αγροικιών και κτιρίων,
- η συντήρηση των σιλό, των αποθηκευτικών θαλάμων, των δεξαμενών κοπρώδους ιλύος και των δεξαμενών αποθήκευσης σπτηρών,
- η συντήρηση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων,
- η συντήρηση συστημάτων αποστράγγισης και άρδευσης,
- η συντήρηση οδών με ή χωρίς οδόστρωμα.

Κίνδυνοι που σχετίζονται με τις εργασίες συντήρησης στη γεωργία

Επειδή οι εργασίες συντήρησης στη γεωργία αφορούν ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, οι πηγές κινδύνου που σχετίζονται με αυτές είναι πολλές και ποικίλες αιτιολογίας. Μεταξύ των εν λόγω κινδύνων περιλαμβάνονται:

- μηχανικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με τη συντήρηση μηχανημάτων όπως είναι οι θραυστήρες, οι αναμεικτες υλικών και οι εγχυτήρες υγρών υπό υψηλή πίεση,
- ηλεκτρικοί κίνδυνοι που ελλοχεύουν κατά την εκτέλεση εργασιών με ελαττωματικό εξοπλισμό ή κατά τη συντήρηση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού ή κατά την επισκευή ηλεκτροφόρων περιφράξεων που παρουσιάζουν φθορές,
- θερμικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με τη χρήση εξοπλισμού συγκόλλησης ή θέρμανσης κατά την εκτέλεση εργασιών συντήρησης, τη συντήρηση εξοπλισμού με θερμές επιφάνειες ή τη συντήρηση υδραυλικού εξοπλισμού,
- χημικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με τη χρήση επικίνδυνων ουσιών κατά τη διάρκεια εργασιών συντήρησης ή τη συντήρηση εξοπλισμού που περιέχει επικίνδυνες ουσίες,
- κίνδυνοι πρόκλησης πυρκαγιάς ή έκρηξης κατά τη συντήρηση εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού με επικίνδυνες και εκρηκτικές ουσίες, όπως είναι οι δεξαμενές, οι αποθηκευτικοί θάλαμοι και τα σιλό ή οι δεξαμενές καυσίμων,
- βιολογικοί κίνδυνοι κατά τη διάρκεια εργασιών συντήρησης σε εγκαταστάσεις μολυσμένες από βιολογικούς παράγοντες, δεξαμενές κοπρώδους ιλύος, τάφρους και υποδομές επεξεργασίας λυμάτων,

Ευγενική παραχώρηση του FIOH

- εργονομικής φύσεως κίνδυνοι που σχετίζονται με λανθασμένες στάσεις του σώματος ή εργαλεία των οποίων ο σχεδιασμός παρουσιάζει εργονομικές ατέλειες,
- η εργασία σε κλειστούς χώρους.

Οι πλέον συνήθεις παράγοντες που συμβάλλουν στην πρόκληση ατυχημάτων σχετικών με τις εργασίες συντήρησης στη γεωργία

Οι πλέον συνήθεις παράγοντες είναι:

- η μοναχική φύση της εργασίας,
- η έλλειψη προστατευτικού εξοπλισμού,
- οι οικονομικοί περιορισμοί, η πίεση, του χρόνου και η κόπωση,
- η έλλειψη ευαισθητοποίησης/εκπαίδευσης/πληροφόρησης,
- οι συμβάσεις υπεργολαβίας.

Μέτρα πρόληψης

- Προσπαθήστε να αποκλείσετε τους κινδύνους.
- Εάν οι κίνδυνοι δεν είναι δυνατό να αποκλειστούν εντελώς, προσπαθήστε να τους ελαχιστοποιήσετε τηρώντας τις ασφαλείς διαδικασίες εργασίας.
- Χρησιμοποιήστε τον κατάλληλο εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ατομικής προστασίας.
- Μη αναλαμβάνετε ποτέ εργασία για την εκτέλεση της οποίας δεν διαθέτετε τα απαιτούμενα προσόντα.

Συντήρηση μηχανημάτων και οχημάτων

Κατά τη συντήρηση και τον τεχνικό έλεγχο των μηχανημάτων τηρείτε τις ασφαλείς διαδικασίες εργασίας, για παράδειγμα:

- Θέστε εκτός λειτουργίας το μηχάνημα προτού προβείτε σε οιαδήποτε παρέμβαση.
- Βεβαιωθείτε ότι το μηχάνημα έχει όντως τεθεί εκτός λειτουργίας – μη λησμονείτε τον χρόνο ανάσχεσης περιστροφής του κινητήρα.
- Ασφαλίστε τα μέρη που ενδέχεται να κινηθούν ή να περιστραφούν – π.χ. χρησιμοποιώντας υποστάτες και αντηρίδες ασφαλείας.
- Τηρείτε τις οδηγίες του κατασκευαστή.
- Επανατοποθετήστε τα εξαρτήματα ασφαλείας προτού θέσετε εκ νέου το μηχάνημα σε λειτουργία.

Εργασία σε ύψος

Η συντήρηση κτιρίων, εγκαταστάσεων και μηχανημάτων σε αγροκτήματα ενδέχεται να απαιτήσει την εκτέλεση εργασιών σε ύψος. Συχνά συμβαίνουν πτώσεις εργαζομένων από στέγες ή μέσα από τις εύθραυστες στέγες, από οχήματα, από σκάλες ή από ακατάλληλο εξοπλισμό πρόσβασης.

- Αποφεύγετε την εργασία σε ύψος.
- Αν αυτό δεν είναι εφικτό, χρησιμοποιήστε κατάλληλο εξοπλισμό πρόσβασης.

(1) Eurostat, Agricultural statistics: Main results 2007–08, Eurostat pocketbook, 2009 edition (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-ED-09-001/EN/KS-ED-09-001-EN.PDF).

(2) Eurostat, Farm structure, statistics explained (March 2010), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Farm_structure

Πηγή: M. Águila, INSHT.

- Χρησιμοποιήστε εξοπλισμό συγκράτησης από πτώσεις, για παράδειγμα μάντες ασφαλείας, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο.
- Βεβαιωθείτε ότι εργαλεία και υλικά μπορούν να ανέρχονται και να κατέρχονται με ασφάλεια.
- Εάν δεν είστε σίγουροι για το αντίθετο, να εκλαμβάνετε πάντα τις στέγες ως εύθραυστες.
- Τοποθετήστε προειδοποιητικές πινακίδες κινδύνου σε κτίρια με εύθραυστες στέγες, ιδίως στα σημεία πρόσβασης.
- Κατά την εκτέλεση εργασιών σε οχήματα φοράτε αντιολισθητικά υποδήματα ασφαλείας.
- Αν υπάρχει ασφαλέστερος τρόπος για να εκτελέσετε μια εργασία, μη χρησιμοποιείτε σκάλες.
- Εάν όμως χρησιμοποιείτε σκάλες, βεβαιωθείτε ότι η σκάλα δεν μπορεί να γλιστρήσει και ότι η βάση της έχει σταθερή πρόσφυση σε επίπεδη επιφάνεια.

Πρωτοβουλίες και εκστρατείες για την πρόληψη βλαβών σε εργαζομένους στη γεωργία

- Οι ημερίδες που αφιερώνονται στη γεωργική εκμετάλλευση στο πλαίσιο των Safety and Health Awareness Days (SHAD) είναι εκδηλώσεις που διοργανώνονται στο Ηνωμένο Βασίλειο με σκοπό την ενημέρωση και κατάρτιση των εργαζομένων στη γεωργία, σχετικά με τους κινδύνους που συνδέονται με την εργασία τους.
- Το PreventAgri είναι ένα πρόγραμμα που αναπτύχθηκε στο Βέλγιο και αποσκοπεί στην πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων, των επαγγελματικών ασθενειών και των ψυχοκοινωνικών κινδύνων στον γεωργικό τομέα. Περιλαμβάνονται δράσεις ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης, κατάρτισης, έρευνας και παρέμβασης.
- Το Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλισης Αγροτών της Αυστρίας παρέχει σε αγρότες κίνητρα για την προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, απονέμει δε για τον σκοπό αυτό πιστοποιητικά ασφαλείας. Το πιστοποιητικό ασφαλείας αποτελεί μια μορφή επιβράβευσης αγροτών που αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην ασφάλεια και την υγεία στις εκμεταλλεύσεις τους. Για την απονομή των πιστοποιητικών ασφαλείας εφαρμόζονται αυστηρά κριτήρια, όπως:
 - η συμμόρφωση προς ένα γενικό πρότυπο πρακτικής στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας,
 - ο βαθμός ευαισθητοποίησης των εργαζομένων στην αγροτική εκμετάλλευση σε θέματα ασφαλείας,
 - ο βαθμός οργάνωσης της εργασίας με γνώμονα την ασφάλεια (χορήγηση μέσων ατομικής προστασίας, παροχή κουτιού πρώτων βοηθειών, τήρηση τακτοποιημένων χώρων εργασίας),
 - ο ασφαλής εξοπλισμός,
 - η χρησιμοποίηση οχημάτων που πληρούν τις προδιαγραφές ασφαλείας,
 - κτίρια που πληρούν τις προδιαγραφές ασφαλείας,
 - ασφαλείς ηλεκτρικές εγκαταστάσεις.

Παραδείγματα καλής πρακτικής

- *Κινητή μονάδα επισκευής αγροτικών μηχανημάτων και οχημάτων*

Mobile Werkstatt Allgäu GmbH, Γερμανία

Τα σύγχρονα γεωργικά μηχανήματα και οχήματα απαιτούν υψηλού επιπέδου τεχνικό έλεγχο από επαγγελματίες τεχνικούς, οι οποίοι πρέπει να διαθέτουν εξειδικευμένη γνώση και ικανότητα στους τομείς της συντήρησης και της επισκευής. Η κινητή μονάδα επισκευών για αγροτικά μηχανήματα και οχήματα δημιουργήθηκε από αγρότες. Διαθέτει όλα τα εργαλεία και τον αναγκαίο εξοπλισμό δοκιμών και μετρήσεων για τη διεξαγωγή επισκευών, καθώς και μια ομάδα τεχνικών συντήρησης που αναλαμβάνουν την επί τόπου εκτέλεση των εργασιών επισκευής και συντήρησης σε μηχανήματα και οχήματα.

- *Ασφαλής και αποτελεσματική επισκευή θερμοκηπίων φυτοκαλλιέργειών*

Technic Vof, εταιρεία εξειδικευμένη στην κατεργασία γυαλιού, Κάτω Χώρες (Νικητής βραβείου καλής πρακτικής)

Τα τελευταία χρόνια ο τομέας της φυτοκαλλιέργειας σε θερμοκήπια έχει γνωρίσει τεράστια ανάπτυξη. Τα θερμοκήπια είναι πλέον ψηλότερα, οι αγωγοί αποστράγγισης στις στέγες είναι εξαιρετικά στενοί και οι διαστάσεις της γυάλινης επιφάνειας της στέγης παρουσιάζουν σημαντική αύξηση. Οι εξελίξεις αυτές επηρέασαν σημαντικά τον κλάδο συντήρησης και επισκευών, οι εργαζόμενοι στον οποίο εκτίθενται στον κίνδυνο να κοπούν, να πέσουν από ψηλά και να υποστούν έντονη σωματική καταπόνηση. Με πρωτοβουλία του κλάδου των παραγωγών προϊόντων θερμοκηπίων, επαγγελματικών οργανώσεων καλλιεργητών κηπευτικών προϊόντων, παραγωγών λοιπών γεωργικών προϊόντων, εγκαταστάτων σωληνώσεων και κατασκευαστών ασφαλιστικών εταιρειών και τραπεζών, καθώς και με συμμετοχή αρκετών επιχειρήσεων με σημαντική εμπειρία στη συντήρηση θερμοκηπίων, αναπτύχθηκε μια νέα και ασφαλής μέθοδος επισκευής των γυάλινων στεγών. Σχεδιάστηκε ένα σύστημα για την εκτέλεση επισκευαστικών εργασιών από την εξωτερική επιφάνεια των γυάλινων στεγών, το «όχημα επισκευών», το οποίο αποτελείται από το όχημα συντήρησης με σύστημα ακριβούς τοποθέτησης υαλοπινάκων, καθώς και από την κινητή πλατφόρμα που μεταφέρει το όχημα επισκευών από τη μια θέση στην άλλη. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της συντήρησης συμμετείχαν ενεργά στην ανάπτυξη του «οχήματος επισκευών». Η χρήση του «οχήματος επισκευών» αποκλείει την πρόκληση τραυματισμών από πτώσεις υαλοπινάκων, ενώ ο κίνδυνος πτώσης εργαζόμενου κατά τη διάρκεια εργασιών συντήρησης έχει σχεδόν πλήρως εξολεοφθεί. Επίσης, έχει καταγραφεί αισθητή μείωση της σωματικής προσπάθειας που απαιτείται να καταβάλουν οι εργαζόμενοι κατά την εκτέλεση επισκευαστικών εργασιών.

Περισσότερες πληροφορίες

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις ασφαλείς εργασίες συντήρησης στη γεωργία μπορείτε να διαβάσετε στη διαδικτυακή δημοσίευση «Maintenance in agriculture — a safety and health guide», η οποία διατίθεται στη διεύθυνση <http://osha.europa.eu/en/publications/reports>.

Το παρόν ενημερωτικό δελτίο διατίθεται μεταφρασμένο σε 24 γλώσσες στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://osha.europa.eu/el/publications/factsheets>

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Gran Vía, 33, 48009 Μπιλμπάο, ΙΣΠΑΝΙΑ

Τηλ.: +34 944794360, φαξ: +34 944794383

E-mail: information@osha.europa.eu

